

heemkunde kring
DE VIERSCHAER
wouw

1-'96

De dienstplicht voor Willem Doggens zoon

Wie vroeger in dienst moest, werd op zeventienjarige leeftijd opgeroepen om op het gemeentehuis te komen loten. Werd iemand ingeloot, dan betekende dat minstens twee jaar van huis om het vaderland te dienen. Dat was, zeker in de roerige tijden in het begin van de negentiende eeuw niet altijd zonder gevaar. Families die over voldoende geld beschikten, konden de jongens die 'ingeloot' werden, laten vervangen door een zogenaamde remplaçant. Dankzij J. de Regt uit Putte-Kapellen kwamen we in het bezit van een kopie van een akte waarin de Herelse Willem Doggen voor zijn zoon een vervanger kocht voor de militaire dienstplicht.

Om tot een vervanging te komen, werd, in dit geval op het Wouwse gemeentehuis, een officiële akte getekend. De overeenkomst werd ondertekend door Willem Doggen en Jacobus Vrijdag. Jacobus Vrijdag kwam uit Bergen op Zoom en was zeventien en had bij de loting het nummer 690 getrokken en was vrijgesteld *'uit hoofde van oudste van eene ouderloose Famillie te zijn'*. Samen gingen ze een overeenkomst aan die bestond uit vier afzonderlijke punten.

In het eerste punt wordt aangegeven hoe de vervanging was geregeld. Jacobus Vrijdag zou dienst nemen in *'de Landmilitie van de Vereenigde Nederlanden gearresteerd bij Publicatie van zijne Koninklijke Hoogheid de Heere Prince van Orangje'*. Hij trad in dienst in de plaats van de zoon van Willem Doggen die bij loting in het kanton Roosendaal het nummer 346 getrokken had. In het hele stuk wordt nergens de naam van de zoon van Doggen genoemd.

Op de tweede plaats werd overeengekomen dat Jacobus Vrijdag zich op de eerste oproep zou melden in actieve dienst. Maar dat niet alleen, hij moest zich ook netjes gedragen, want zo meldt de akte dat hij

Van woonplaats mocht veranderen.

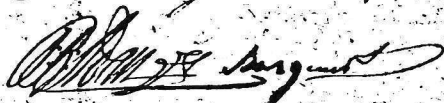
Voor de naar kaping van het voorschreven patens
de ondergetekenden, wederzijds ieder in zijn regaar
hunnar jouten en jouten, de elcke elckender te
verlaude en bedwange al naar regte —

En in hier van gemaakt en uitkend loco een
tuiden by ons wederzijds getekend binnen

Waar den Heeren intzighen Augustus 1800
Verken —

Willem Doggen
Jak. Vrijdag

Bovenstaande contract is door partijen getekend
in presentie van mij

De laatste bladzijde van de akte tussen Willem Doggen en Jacobus Vrijdag, met hun handtekeningen. Hieruit blijkt dat beiden de schrijfkunst machtig waren. (Collectie J. de Regt - Putte-Kapellen)

nimmer de dienst mag verlaten zonder behoorlijk paspoort of wettig ontslag.

'maar integendeel om als een braaf en getrouw soldaat te zullen dienen gedurende al dien tijd als den ondergetekenden ter eenres zoon zonder deze plaatsvervanging verplicht zoude zijn geweest te doen'.

Op die manier wilde men natuurlijk voorkomen dat Vrijdag door te deserteren zijn vergoeding op zou strijken en toch niet in dienst zou gaan.

In het derde punt werd mogelijk deserteren ook al onaantrekkelijk gemaakt, want daar wordt gesproken over de vergoeding, die niet in één keer, maar in termijnen betaald gaat worden. Voor de vervanging betaalt Willem Doggen het voor die tijd waarschijnlijk niet onaanzienlijke bedrag van honderdvijfentwintig gulden.

De eerste vijftientwintig gulden worden uitbetaald, zodra Jacobus Vrijdag goedgekeurd is en in actieve dienst is getreden.

'En de resterende Een hondert gulden in acht termijnen van drie tot drie maanden te rekenen van den dag dat den ondergetekenden ter andere zijde in den dienst zal zijn getreden elke termijn ten bedrage van twaalf gulden thien stuivers, dus de geheele som zal moeten zijn voldaan en betaald binnen twee jaaren naar dato.'

Het vierde punt geeft aan dat de beide contractanten als domicilie het woonhuis van Willem Doggen kiezen.

Het contract werd ondertekend in Wouw op 29 augustus 1814 en zowel Willem Doggen als Jacobus Vrijdag tekenden het stuk in aanwezigheid van de Wouwse burgemeester Adan.

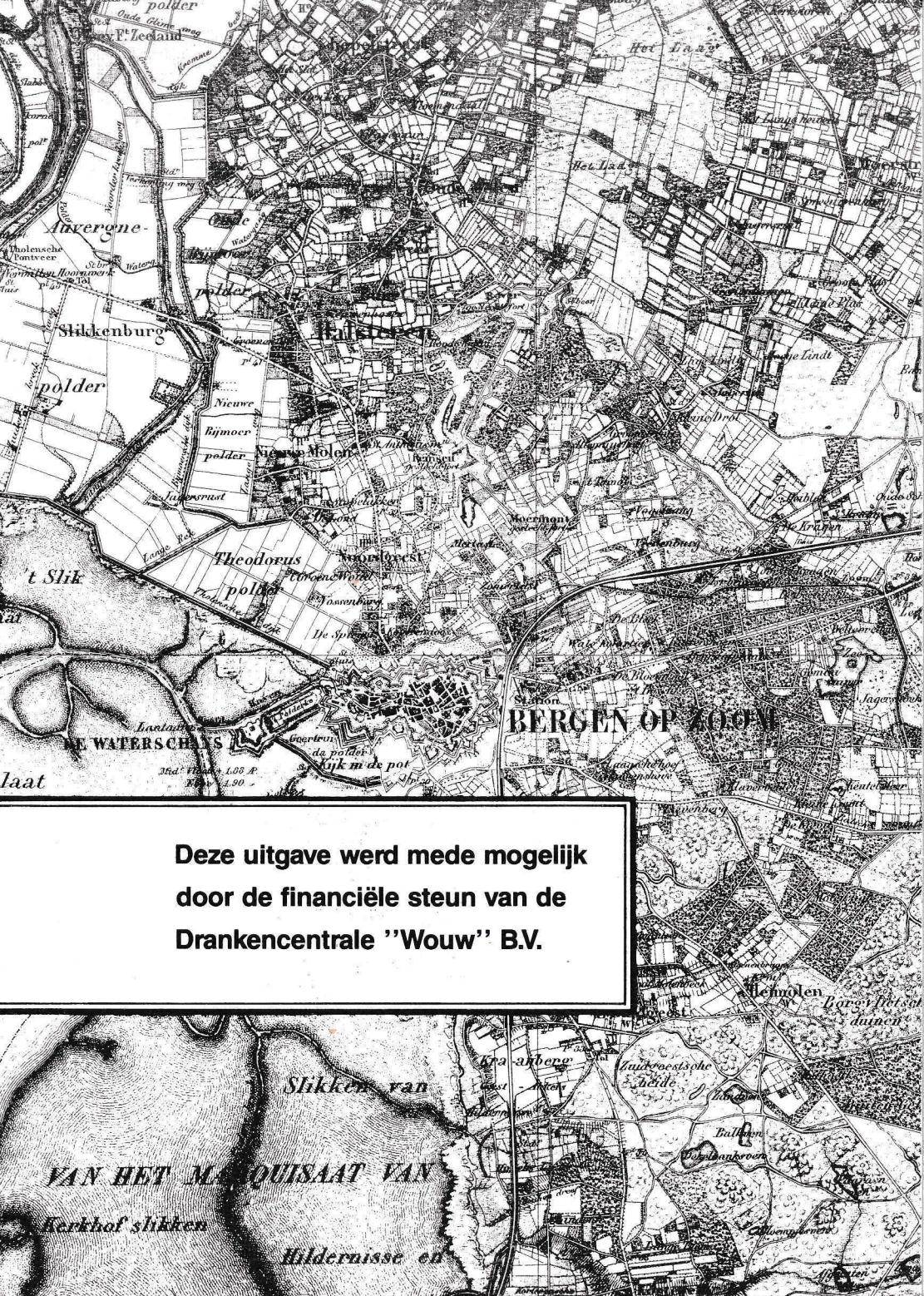
Of het contract inderdaad nageleefd werd en wat er uiteindelijk van Jacobus Vrijdag geworden is, is mij niet bekend. Vast staat wel dat hij

net in een roerige tijd in dienst moest, want in 1815 vond de slag bij Waterloo plaats waar ook het Nederlandse leger van de partij was. Mogelijk dat hij daar gevochten heeft of nog erger.

Zoekend in de Wouwse doop-, trouw- en begraafboeken is de oogst aan namen niet erg rijk. De zoon van Willem Doggen moet in 1814, toen het contract werd gesloten, ongeveer zeventien jaar geweest zijn. De enige die dan in aanmerking komt is Jacobus Doggen in Wouw gedoopt op 17 maart 1797. Hij was een zoon van Wilhelmus Doggen en Dijnphana van Wesel. Verder zijn er in de DTB's geen kinderen van dit echtpaar te vinden, terwijl ook geen huwelijk of ondertrouw voorhanden is. Waarschijnlijk zijn ze dus elders getrouwd en daarna naar Wouw gekomen. Maar misschien dat één van onze lezers meer weet, want de naam Doggen was en is onder Wouw een veel voorkomende naam.

Wouw, 15 april 1996

René Hermans

Deze uitgave werd mede mogelijk
door de financiële steun van de
Drankencentrale "Wouw" B.V.

VAN HET MARQUISAAT VAN

Kerkhof slikken

Hildernisse en